

Brieven uit Bazel.

V. (Slot.)

*Barth en de politiek, een stukje
contemporaine kerkgeschiedenis.*

De middagvergadering, die gereserveerd was voor de bespreking en onder leiding stond van Pfarrer Ernst Hutter, eveneens te Seebach, praeses van de theologische commissie van het „Hilfswerk” bracht ons in een geheel ander geestelijk klimaat. Typeerend was al dadelijk, dat voor de discussies aanvingen, aandacht gevraagd werd voor een brief van Prof. Emil Brunner uit Amerika over valsche geruchten betreffende een Presbyteriaansche synode aldaar, een waarschijnlijk wel belangrijk maar hier volstrekt onzakelijk bericht, dat bovendien over enkele dagen in de „Freitagszeitung” zou komen. Voor de discussie bleef ongeveer drie en een half uur over, maar belangrijk werd zij niet. Den hoorders was het vergaan zooals het waarschijnlijk velen lezers der rede vergaan zal: men had het zoo gauw niet kunnen verwerken, en prefereerde voorloopig rustig te blijven totdat er ook werkelijk in Zwitserland iets gebeuren zou, om zich dan waarschijnlijk terug te trekken op het terrein der vrome innerlijkheid of te ontdekken dat het voor veel reeds te laat is. De gevraagde zakelijke tegenargumenten waarom Barth gevraagd had, kwamen echter niet. Wel werd door een oudzending in China, die daar zelf eenigen tijd gevangen gezeten had en daarom hier groot aanzien genoot, aanmerking gemaakt op Martin Niemöller, die zich te veel met politiek bemoeide zou hebben wat een verbazende verbittering deed ontstaan, die slechts met groote moeite

zich onderdrukken liet en Prof. Fritz Lieb deed repliceren: ik liever opgehangen als politicus dan misverstaan als martelaar. Bijzonder geërgerd was Prof. Barth, dat de betreffende redacteur van de „Freitagszeitung”, die zich aandiende als een vriend, wel van de belijdenis maar niet van het „Hilfswerk”, hoewel hij ’s morgens niet aanwezig geweest was, toch ter bestrijding nu verscheen, en zonder een eventueele repliek af te wachten na het uitspreken van zijn votum weer meende te kunnen opstappen. Trouwens, voor Barth en voor verschillende andere theologen, die ik er naderhand nog over hoorde, was de geheele discussie een bedroevendeteleurstelling. Wel werd besloten dat Barths lezing door het „Hilfswerk” zal worden uitgegeven en deze wacht de dan eventueel komende zakelijke tegenargumenten nu eerst maar eens af.

In Bazel teruggekeerd was er voor ons studenten op den eerstkomenden politieken open avond nog eens gelegenheid verschillende vragen ter tafel te brengen. Hoe kan men antisemitisme zoo nadrukkelijk de zonde tegen den H. Geest noemen? Daar het als verzet tegen Gods bewaring, die eerst dit volk heeft uitverkoren en het nu nog in stand houdt en er tegen het einde der dagen een plan mee heeft, openbaar wordt als verzet tegen de genade zelf. Bovendien komt de antisemitie, in dit verzet met het Jodendom één, theologisch gezien, vlak naast den Jood te staan. Iedere bestrijding van den Jood als zoodanig stoelt op dezen wortel. Mogen we het profetisch protest tegen de bondgenootschappenpolitiek van Israëls koningen op de houding van de kerk in onze dagen betrekken? Zeker, maar dan kunnen we er allereerst aan ontleenen dat dus politieke oordeelen die con-

crete staatkundige vragen raken binnen de verkondiging mogelijk zijn. En verder zien we dat de profeten ook in het buitenland Gods hand werkzaam kunnen zien. Zoowel het „verdedigt Jeruzalem” van Jesaja als de „defaitistische” overgave-prediking van Jeremia is dan mogelijk. Wie maakt uit of we nu Jeremia of Jesaja moeten opslaan? Hangt dat van de omstandigheden af? Neen, de beslissing hierover neemt God zelf door Zijn Woord. Laten we daarom naar den Bijbel hooren, als kerk, allen en gemeenschappelijk en bidden om klaarheid, totdat we het allen gehoord zullen hebben. De Wipkingenlezing is uiting van een begin van dit hooren. Maakt het woord van Zacharia: „niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, spreekt de Heere der heirscharen” (4:6) alle gewapend bevorderen van geestelijk werk niet onmogelijk? Zeker, in zooverre als de Kerk nooit met zulke middelen strijden mag. Wel mag zij van den staat vragen dat die zijn plicht doet door de orde te handhaven en tyrannie en anarchie te keeren.

De vraag naar de verhouding van de kerk tot de politieke vragen door de recente gebeurtenissen en door Barths uitingen daarover plotseling actueel geworden, is zeker door „Wipkingen” niet definitief beantwoord. Hij is de eerste die het oordeel der Kerk hierover ingeroepen heeft. En nu Barth, naar hij hedenmiddag mededeelde, zijn in Maart a.s. komende lezing aan de Hollandsche Universiteiten eveneens over den theologischen achtergrond van deze vragen hoopt te houden, mag van de Hollandsche theologen gevraagd worden dat ook zij hun votum zullen voorbereiden „onderzoekende de Schriften, of deze dingen alzo zijn.”

BAZEL.

A. J. B.